

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Porušení zásady presumpce nevinny orgány činnými v trestním řízení a náhrada škody za nezákonné trestní stíhání

Orgány činné v trestním řízení mají podle zásady oficiality z úřední povinnosti vyšetřovat a stíhat veškerou trestnou činnost, o které se v rámci své činnosti dozví, čemuž odpovídá i povinnost adresátů práva kroky orgánů činných v trestním řízení snášet. Stát tak má rovněž povinnost kompenzovat újmu, která vznikne obviněným v důsledku trestného stíhání vedeného nedůvodně, tedy velmi obecně vzato takového, které neskončí odsouzením obviněného (pochopitelně zde existuje řada výjimek). Odškodnění probíhá podle zákona č. 82/1998 Sb. o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci, kdy odškodňovacím titulem obvykle bývá usnesení o zahájení trestního stíhání, považované právní mocí zprošťujícího rozsudku za nezákonné rozhodnutí podle § 7 zákona o odpovědnosti státu. V rámci náhrady újmy je kompenzována jak majetková škoda, tak různé nároky na náhradu újmy nemajetkové. Právě stanovení adekvátní výše nemajetkové újmy za nezákonně vedené trestní stíhání je relativně komplikované, je zohledňována řada různých faktorů (délka trestního stíhání, hrozící postih, dopady na život obviněného atd...), přičemž soudy obvykle při stanovení adekvátní výše náhrady nemajetkové újmy vycházejí ze srovnání s jinými rámcově obdobnými případy.

Nejvyšší soud ČR ve své rozhodovací praxi opakovaně zdůrazňuje, že jedním z aspektů, které výši nemajetkové újmy ovlivňují, je i chování orgánů činných v trestním řízení vůči pachateli, zejména pokud tyto orgány porušují zásadu presumpce nevinny a dávají najevo své přesvědčení o vině obviněného před rozhodnutím soudu. Porušením presumpce nevinny pochopitelně nejsou běžné úkony orgánů činných v trestním řízení, ale taková prohlášení, ze kterých plyne přesvědčení těchto orgánů, že dotyčná osoba je jimi považována za vinou, ač o její vině dosud pravomocně nerozhodl soud. Nejvyšší soud ČR v návaznosti na rozhodovací praxi Evropského soudu pro lidská práva zdůrazňuje, že veřejní činitelé i mediální subjekty jsou v tomto směru povinny pečlivě volit svá slova a vyjadřovat se k předmětu běžícího trestního řízení co možná zdrženlivě.[\[1\]](#)

Nejvyšší soud přitom zdůrazňuje ve své rozhodovací praxi, že taková vyjádření orgánů činných v trestním řízení, respektive jakýchkoliv veřejně činných osob, která narušují zásadu presumpce nevinny, jsou pro obviněného velmi zraňující a představují významný zásah do jeho práv, který musí být adekvátně kompenzován v rámci následujícího rozhodování o odškodnění způsobené nemajetkové újmy. V tomto směru je možné poukázat na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 7. 2021, sp. zn. 25 Cdo 113/2021:

„Z toho vyplývá, že veřejné sdělení nejen navozující dojem, že kritizovaná osoba se dopustila trestného činu, nýbrž ji za pachatele výslovně označující, je natolik významným zásahem do osobnostních práv, k jehož odčinění zpravidla nepostačí jiné formy zadostiučinění než peněžitá náhrada. Její výše by pak zpravidla neměla být jen symbolická, nýbrž musí zohledňovat všechny okolnosti věci.“

K tomuto svému právnímu názoru se Nejvyšší soud přihlásil i ve svém velmi aktuálním rozsudku z konce září tohoto roku. Jedná se o rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 9. 2025, sp. zn. 30 Cdo

703/2025. V daném případě se jednalo o náhradu újmy způsobené nezákonným trestním stíháním, které bylo relativně výrazně medializováno a v rámci kterého se vysocí představitelé orgánů činných v trestním řízení opakovaně vyjadřovali způsobem, svědčícím o jejich jednoznačném přesvědčení o vině obviněné. Nejvyšší soud zdůraznil, že nalézací soudy mají povinnost zohlednit při úvaze o adekvátní výši nemajetkové újmy právě případy porušení zásady presumpce nevinny ze strany veřejně činných osob a při stanovení adekvátní výše odškodnění k nim náležitě přihlížet. Pokud tak soudy neučiní, je jejich rozhodnutí neúplné a nesprávné.

V tomto rozsudku sp. zn. 30 Cdo 703/2025 potom Nejvyšší soud ČR v souvislosti s tím vyslovil mimo jiné další právní názor, a to ohledně náhrady nemajetkové újmy způsobené v důsledku toho, že veřejní činitelé pokračují ve vyjádřeních porušujících presumpci nevinny obviněného i poté, co bylo pravomocně rozhodnuto o nevině obviněného soudem. V daném případě totiž prohlášení vysoce postavených členů Policie ČR a státního zastupitelství pokračovala i po skončení řízení a zproštěná obviněná byla opakovaně označována za pachatelku trestných činů a její trestní stíhání bylo popisováno jako zcela důvodné.

Nejvyšší soud v tomto směru nicméně uvedl, že při výroku o adekvátní výši nemajetkové újmy je zohlednit možné pouze skutečnosti, které vznikly před pravomocným skončením trestního řízení. Jinými slovy, pokud veřejní činitelé po skončení trestního řízení jeho výsledek veřejně zpochybňují a podávají taková vyjádření, ze kterých plyne, že mají již pravomocně obžaloby zproštěného obviněného i nadále za pachatele trestného činu, není možné tuto skutečnost zohlednit při rozhodnutí o odškodnění nemajetkové újmy způsobené nezákonným trestním stíháním. Z pohledu Nejvyššího soudu se tak jedná o samostatné nároky, které není možné kompenzovat v rámci řízení o náhradě za nezákonné trestní stíhání, neboť s tímto přímo nesouvisejí.

Argumentaci Nejvyššího soudu je pochopitelně v tomto směru v řadě ohledů možné považovat za logickou a důvodnou, autor tohoto článku si nicméně dovolí se vůči ní ve vší zdvořilosti alespoň částečně vymezit. Z pohledu autora tohoto článku jsou vyjádření veřejných činitelů, zvláště pak orgánů činných v trestním řízení, která zpochybňují pravomocný výsledek soudního řízení, obzvláště problematická a jedná se nepochybně o velmi zásadní zásah do osobnostních práv obviněného. Tuto praxi je tak nepochybně třeba považovat za obzvláště závadnou a pro bývalého obviněného za zvláště zraňující, přičemž má zjevnou souvislost s nezákonně vedeným trestním stíháním, na které přímo navazuje a jehož negativní dopady na život obviněného prohlubuje a zvyrazňuje nemajetkovou újmu, která dotčenému nezákonným trestním stíháním vznikla. Skutečnost, že dotčené zásahy do osobnostních práv bývalého obviněného přicházejí po pravomocném skončení trestního stíhání, intenzitu zásahu do práv obviněného způsobeného trestním stíháním spíše prohlubuje, proto se z pohledu autora tohoto článku může jednat o totožný nárok, který je de facto spojen vztahem příčinné souvislosti s již zrušeným usnesením o zahájení trestního stíhání.

Ostatně domáhat se samostatnými žalobami náhrady újmy vůči dotčeným osobám, které takové výroky vynášejí, je velmi komplikované a pro bývalého obviněného nepřiměřeně zatěžující. Přesto je z pohledu autora tohoto článku potřeba trvat na tom, aby veřejně činné osoby, zvláště pak orgány činné v trestním řízení, pečlivě volily svá slova nejen v rámci běžícího trestního stíhání, ale o to spíše po pravomocném zproštění obviněného obžaloby. V tomto směru tak má autor tohoto článku za to, že minimálně podpůrně by takové výroky měly být zohledněny při výroku o adekvátní výši nemajetkové újmy vyplácené za nezákonné trestní stíhání.

Ostatně takový postup není v rozporu ani s rozhodovací praxí samotného Nejvyššího soudu, který například v rozsudku ze dne 25. 10. 2023, sp. zn. 25 Cdo 1260/2023 konstatoval, že postoj původce nezákonného zásahu a jeho neschopnost sebereflexe je třeba rovněž při stanovení výše náhrady způsobené újmy zohlednit.^[2] V daném případě se pochopitelně jednalo o situaci v detailech právně poněkud odlišnou, nicméně uvedený právní názor je z pohledu autora článku na danou věc

přiměřeně aplikovatelný. Zejména pak v případě, kdy autory výroků zpochybňujících zásadu presumpce nevinny jsou právě osoby reprezentující orgány činné v trestním řízení, které je obecně možné považovat za původce původního nezákonného zásahu do práv obviněného a od kterých zejména by bylo možné požadovat maximální zdrženlivost v komentování výsledků pravomocně skončeného trestního stíhání.

V tomto směru je nicméně věc možné shrnout následovně – Nejvyšší soud ČR se v nedávné době ve svém rozsudku sp. zn. 30 Cdo 703/2025 opětovně přihlásil k již dříve zastávanému právnímu názoru, že porušení zásady presumpce nevinny veřejně činnými osobami, médii a orgány činnými v trestním řízení v průběhu trestního stíhání před jeho pravomocným skončením je závažný zásah do práv obviněného. K porušení zásady presumpce nevinny dochází například prostřednictvím komentářů, ze kterých je zjevné přesvědčení komentujícího o vině obviněného před pravomocným skončením trestního řízení. Od veřejně vystupujících osob, jakož i zejména od orgánů činných v trestním řízení, je tak možné požadovat maximální zdrženlivost v komentování probíhajících trestních řízení. Tento zásah do práv obviněného je nutné náležitě zohlednit v rámci případné žádosti dotyčného o náhradu nemajetkové újmy za nezákonné trestní stíhání. Nejvyšší soud ČR nicméně zdůraznil, že obdobné výroky zpochybňující výsledek již skončeného trestního stíhání nemohou být zásahem do práv zproštěného obviněného, který má souvislost s již skončeným trestním stíháním. Z tohoto důvodu tak naopak tuto formu porušení zásady presumpce nevinny není možné při odškodnění nemajetkové újmy za nezákonné trestní stíhání zohledňovat.

Mgr. Jan Vlasák
Advokátní koncipient

**sokol
novák
tdpa**

[Sokol, Novák, Trojan, Doleček a partneři, advokátní kancelář s.r.o.](#)

Na strži 2102/61a
140 00 Praha 4

Tel.: +420 270 005 533
e-mail: info@sntd.cz

[1] V tomto směru srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. 10. 2020, sp. zn. 25 Cdo 3703/2019: „K porušení tedy dochází, jestliže veřejně sdělená informace ohledně osoby obviněné z

trestného činu (či jen podezřelé) odráží názor, že je vinná, předtím než jí vina byla prokázána zákonným způsobem. I když vina není formálně konstatována, postačí existence určité úvahy naznačující, že je na obviněného nahlíženo již jako na vinného. Zásadní rozdíl je proto třeba činit mezi tvrzením, že někdo je pouze podezřelý ze spáchání trestného činu, a jasným prohlášením, že se dotyčná osoba dopustila daného činu, aniž by byla pravomocně odsouzena; nejen veřejní činitelé ale i mediální subjekty jsou povinni pečlivě volit svá slova.“

[2] Postoj původce zásahu je jedním z kritérií při úvaze o výši náhrady nemajetkové újmy vzniklé v důsledku zásahu, neboť může podstatným způsobem ovlivnit vnímání újmy. Sama okolnost, že původce zásahu se v soudním řízení standardním způsobem brání, je jeho ústavně zaručeným právem, za jehož využití jej nelze sankcionovat zvýšením náhrady. Nicméně, i když není zcela přiléhavé hovořit o zvýšení náhrady proto, že původce zásahu neprojeví účinnou lítost (sebereflexi), je při absenci sebereflexe na straně škůdce namísto vyšší náhrada způsobené újmy.

© EPRAVO.CZ – Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Návrh nového zákona o digitální ekonomice](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 30.: Jednání za s.r.o. – zápis jednatelského oprávnění do obchodního rejstříku](#)
- [Předběžné opatření a další instituty k ochraně věřitelů při přeměnách](#)
- [Promlčení zápůjčky bez určení splatnosti v judikatuře Nejvyššího soudu](#)
- [Rozvod s mezinárodním prvkem a související otázky péče o děti a výživného](#)
- [Příkaz a příkaz na místě v přestupkovém řízení vedeném orgány inspekce práce](#)
- [Letiště a letecké stavby](#)
- [Problematické aspekty změn v úpravě odpovědnosti za škodu způsobenou vadou výrobku](#)
- [Autonomní mobilita optikou české legislativy. Kdy se na silnicích dočkáme vozidel bez řidiče?](#)
- [Rodičovská odpovědnost po novele občanského zákoníku: Jak nové principy rovnosti, spolupráce a ochrany dítěte mění praxi soudů a rodin](#)
- [Lhůta a povinnosti při vyrozumění oznamovatele o výsledku posouzení oznámení](#)